

De Europese arbeidersbeweging, de andersglobalisten, antikapitalistisch links staan oog in oog met een belangrijke uitdaging: ze dienen namelijk een sociaal en politiek antikapitalistisch alternatief uit te tekenen voor de opbouw van het liberale Europa en voor de sociale afbraakpolitiek, zoals die opgelegd wordt door de Europese instellingen en de regeringen van de Unie. Die uitdaging kristalliseert zich vandaag rond de Europese grondwet, het superverdrag tussen de Europese lidstaten dat de neoliberale politiek een grondwettelijk karakter wil geven.

Het nieuwe grondwettelijke verdrag synthetiseert en legitimeert het geheel van eerdere verdragen en reglementaire teksten, die gedurende de laatste jaren werden aangenomen. Het geeft de neoliberale politiek die vervat lag in die verdragen een grondwettelijk karakter. De rode draad is duidelijk: de concurrentie is volledig vrij en zonder belemmeringen.

In België schafte de paars-groene regering in 2002 het onvoorwaardelijk recht op een bestaanminimum af en hierin gesteund door het geheel van groene en socialistische parlementsleden. Voortaan moet je als steuntrekker eender welk jobke aanvaarden of je verliest je uitkering. De ministerraad van de huidige regering opende in februari 2004 de "jacht op werklozen". Concreet houdt dit in dat je enkel maar 'recht' hebt op een werkloosheidsuitkering als je ook 'ernstige inspanningen doet om een job te vinden'. Met dit soort van maatregelen geven onze Belgische politici ons al een aardig voorsmaakje van wat de Europese grondwet ons te bieden, gezien de opname van het charter van fundamentele rechten in het verdrag. Ter herinnering: met dit charter worden sociale rechten, zoals het recht op een minimumuitkering, werkloosheidsvergoeding, pensioen, huisvesting, sociale hulp, geschrapt uit de lijst van rechten die de Europese Unie aan haar onderdanen moet garanderen. De documenten van de eerste Conventie die dit charter uitwerkte tonen aan dat deze rechten mogen verdwijnen uit de nationale wetgeving of grondwet indien ze ook niet op Europees vlak gegarandeerd worden.

Laten we het maar eens over het Europees sociaal model hebben. Op 13 januari 2004 nam de Europese commissie een richtlijn aan op voorstel van commissaris Frits Bolkestein die te maken heeft met de dienstensector in Europa. Die richtlijn heeft eigenlijk gewoon tot doel om het Algemeen Akkoord over Handel in Diensten (GATS) van de Wereldhandelsorganisatie toe te passen in Europa. Het GATS-akkoord is een sleutelakkoord over de liberalisering van de dienstensector wereldwijd, dat in 1995 mee goedgekeurd werd door de regeringen en de meerderheid van de parlementairen van de landen van de EU. De richtlijn Bolkestein vraagt de liberalisering (als weg naar privatisering) van publieke diensten als gezondheidszorg, onderwijs, cultuur, audiovisuele media, diensten van lokale overheden... Het wil alle obstakels wegnemen die de vrije vestiging en het vrij verkeer van private diensten in de weg staan. Die obstakels worden dan gevormd door nationale wetgeving en regels, die de commissie 'archaïsch' noemt en in tegenspraak acht met het Europees recht.

Opheldering

De Europese verkiezingen van 13 juni vormen een goede gelegenheid voor een debat en verdere opheldering hierover. Binnen de linkerkant ontstaat er immers een breed gedeelde hunker naar een ander Europa.

Ten eerste moet er opheldering komen over het grondwettelijk verdrag. Het komt erop aan om zonder omwegen te stellen dat om vooruitgang te kunnen boeken in de opbouw van een ander Europa, we de verdragen van Maastricht, Amsterdam en Nice moeten verwerpen. En dus moet ook de grondwet verworpen worden, gezien die die verdragen incorporeert. De grondwet amenderen is onbegonnen werk, de tekst moet in zijn geheel verworpen worden. Daarom is het wel gepast om bloemetjes te werpen naar de beweging Attac in België. Attac-Luik werkte een standpunt uit, dat eerst quasi unaniem werd goedgekeurd in de Luikse afdeling en nadien werd bijgetreden door de coördinatie van Attac-Wallonië-Brussel. Vandaaruit werd er dan ook een oproep gelanceerd om "de grondwet te verwerpen" (...) "gezien de grondwet een liberale visie op de economie en de toekomst

van Europa inhoudt; gezien de grondwet fundamentele sociale rechten niet langer beschouwt als afdwingbare rechten (...); gezien ze ook het offensief tegen de openbare diensten in het kader van de GATS-akkoorden herneemt, gezien ze Europa niet voorziet van échte democratische instellingen; gezien ze pleit voor een hechte samenwerking met de Navo en een nieuwe ascalatie van de militaire uitgaven; gezien ze niet het resultaat is van een werkelijke grondwetgevende vergadering."

Voorts circuleert er nog een andere petitie "voor een echt verdrag van het sociale Europa". Het gaat om een petitie die opgestart werd vanuit de sociaal-democratische partijen van Frankrijk en België. De petitie stelt een tekst voor die moet opgenomen worden in deel drie van het grondwettelijk verdrag. De tekst preciseert: "De Unie en de verschillende lidstaten, elk in overeenstemming met hun bevoegdheden, houden zich voor om diensten van algemeen belang te promoten als garantie voor de fundamentele rechten als element van het Europees sociaal model en om de band te versterken met de maatschappij, het geheel van burgers en mensen die er verblijven." Wat betekent zo'n toevoeging eigenlijk als het grondwettelijk verdrag zelf niet wordt verworpen en wanneer in deel twee van dat verdrag de fundamentele rechten op Europees vlak onder de mat worden geveegd? Het verkiezingsprogramma van de PS (België) stelt dat het nu toekomt aan de regeringen van de huidige 25 lidstaten alsook aan de regeringen van de toekomstige lidstaten om dit project op de rails te zetten. Dat programma kreeg trouwens de titel: "De toekomst van ieder waarborgen." Je moet maar durven...

De groenen en de nationale en Europese vakbondsinstanties (EVV) keuren het de grondwet goed, in naam van het minste kwaad en de bescherming van enkele verworvenheden. "Het is belangrijk dat er nu een richtlijn komt die de specifieke opdracht van de openbare diensten beschermt en de toegang tot economische, sociale, culturele en burgerrechten waarborgt, zo stellen ABVV en ACV die samen met de partners uit het Sociaal Forum van België betoogden tegen de richtlijn Bolkestein op 5 juni.

Zou echter zo'n betoging niet meer gewicht en politieke coherentie hebben gehad als ze ook was gericht tegen de nieuwe Grondwet, die de politiek van ontmanteling van openbare diensten systematiseert, die liberalisering en privatiseringen voorschrijft, die de collectieve rechten op de helling zet en elke belemmering van de concurrentie wil opheffen in het kader van een "hoogst competitieve markteconomie?

Noodzakelijke breuk

"Wie zich wil verzetten tegen het neoliberalisme, tegen de omvorming tot koopwaar van de hele wereld en wie tegenover de almacht van de financiële en economische oligarchieën op zoek wil naar democratische, sociale, ecologische alternatieven, zal naar een positieve breuk moeten gaan met de huidige opbouw van Europa en met het neoliberale beleid zoals reeds een twintigtal jaren gevoerd wordt, niet enkel door de grote, internationale, politieke, economische en financiële instellingen, maar ook door onze eigen regeringen".

Dit uittreksel uit een brochure van Attac-Wallonië-Brussel maakt duidelijk dat een verwerping van deze grondwet geen "neen" betekent aan Europa zelf en nog minder een nationalistische terugplooi bepleit. Het gaat om een 'anders'europeanistisch neen', een breuk met het kader van de Europese verdragen en instellingen maar voor een sociale en democratische herstichting van Europa, dat wij onderschrijven.

Een links "neen" aan het neoliberalisme Europa moet echter gepaard gaan met een dringende eisenbundel op nationaal en Europees vlak. Attac geeft al wat aanzetjes. Zo moet er een charter van sociale rechten komen dat een harmonisering naar boven inhoudt van de uiteenlopende sociale wetgevingen van de verschillende lidstaten. Er moet een echt tewerkstellingsbeleid worden gevoerd gebaseerd op een veralgemeende arbeidsduurvermindering, gecoördineerd op Europees vlak met loonsbehoud en zonder verhoging van de flexibiliteit. De ontmanteling en privatisering van de

openbare diensten moet een halt toegeroepen worden en hun verdere ontwikkeling moet eveneens op Europees vlak gecoördineerd worden. Voorts moet er een democratische controle komen op de herverdeling van de rijkdommen. Dit kan enkel gebeuren via een rechtvaardigere fiscaliteit, de opheffing van het bankgeheim, de opheffing van fiscale paradijzen en een taks op financiële transacties. Ieder die verblijft in de Europese Unie moet zijn burgerrechten kunnen uitoefenen, het asielrecht moet gerespecteerd worden. De schuldenlast van de derde wereld moet gecancelled worden. Dit is een greep uit de eisen van Attac. Je zou daar nog tal van eisen aan kunnen toevoegen; Een drastische vermindering van de militaire budgetten bijvoorbeeld of een aantal sociale eisen die reeds eerder geformuleerd werden door Europese sociale bewegingen en netwerken.

We zien dus embryo's ontstaan van antikapitalistische alternatieven. De Europese Sociale Fora hebben het kader geboden om het debat te voeren. Deze jaarlijkse discussiedagen boden ook de kans om tot Europees gecoördineerde actie te komen. Het spreekt voor zich dat mobilisaties op nationaal als Europees vlak onontbeerlijk zijn. En om de politiek van sociale achteruitgang te bekampen. En om vooruitgang te boeken in de uitwerking van een alternatief, antikapitalistisch programma.